

แนวทางการสนับสนุนการเรียนรู้ดนตรี

GUIDELINE FOR SUPPORTING MUSIC LEARNING

สิษณ์เสก ย่านเดิม¹
Sitsake Yanderm

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้มุ่งศึกษาแนวทางการสนับสนุนการเรียนรู้ดนตรี ซึ่งผลการศึกษาพบว่า แนวทางการสนับสนุนการเรียนรู้ดนตรีที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 7 หัวข้อหลักคือ (1) ครูมีเป้าหมายในการสอนร่วมกับผู้เรียน คือมีจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนร่วมกับนักเรียน (2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือการที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนกับครู (3) มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม คือการใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาผู้เรียน (4) การใช้บทเพลงนอกบทเรียน คือการใช้บทเพลงนอกบทเรียนที่สอดคล้องกับบทเรียน (5) การสอนให้นักเรียนฝึกซ้อมดนตรีอย่างมีคุณภาพ คือการสอนวิธีการฝึกซ้อมดนตรีอย่างเป็นขั้นตอน (6) เป็นครูที่ส่งเสริมนักเรียน คือลักษณะของครูที่พึงประสงค์ต่อความเจริญก้าวหน้าของนักเรียน และ (7) มีกิจกรรมเสริมจากครูและผู้ปกครอง คือกิจกรรมดนตรีนอกห้องเรียนที่ครูและผู้ปกครองส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วม โดยทั้ง 7 หัวข้อข้างต้นจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อเกิดความร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอน นักเรียน และการสนับสนุนที่ดีจากผู้ปกครอง ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่การเรียนรู้ดนตรีของนักเรียน

คำสำคัญ: การสนับสนุนการเรียนรู้ดนตรี; การเรียนการสอนดนตรี

Abstract

This academic article aims to study on supporting of music learning. The researching outcome indicates that the efficient means to support music learning compose of main seven factors as followings. (1) Teachers purpose teaching targets that are in accordance with students'. The instructional objectives of teachers and students are in the same concept. (2) Parents' participation, parents should participate through the instructional process. (3) Appropriate teaching materials, teaching materials should be suitable and encourage learning development. (4) Applying other music pieces, music pieces that are not in standard course yet relate to the lesson should be utilized into the music instruction. (5) Training the students to the productive music practice, students should learn to understand good practicing scheme. (6) Being encouraging teachers, encouraging teachers are characteristics of desired teachers. (7) Supplementary activities form teachers and parents, teachers and parents should promote students to join other musical activities. These all seven factors will be accomplished by the accordance of teachers, students, and parents for the highest development of students' music learning.

Keyword: Music learning support; Music instruction

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1. บทนำ

ปัจจุบันคงปฏิเสธไม่ได้ว่าดนตรีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเราเป็นอย่างมากทั้งในด้านความบันเทิงและด้านการศึกษา โดยเฉพาะในด้านการศึกษามีงานวิจัยหลายชิ้นที่สนับสนุนว่า การเรียนดนตรีก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน เช่น งานวิจัยของ ราวเซอร์ ชอว์ และคายด์ (Rauscher, Shaw and Ky, 1993) ที่ได้ศึกษาผลของโมซาร์ท (Mozart Effect) กับกลุ่มของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม โดยให้ฟังเสียงที่แตกต่างกันกล่าวคือ กลุ่มที่ 1 ฟังเพลงโซนาตาสำหรับเปียโน 2 หลังโนบันโดเสียงดีเมเจอร์ ผลงานลำดับที่ 448 (Sonata for 2 Pianos in D Major, K.448) ของโมซาร์ท (Mozart) กลุ่มที่ 2 ฟังเพลงประเภทผ่อนคลาย (Relaxation) และกลุ่มที่ 3 ฟังความเงียบไม่มีเสียงเพลง โดยให้ฟังกลุ่มละ 10 นาที เมื่อฟังจบให้ทำแบบทดสอบวัดทักษะเหตุผลด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Reasoning Test) จากแบบวัดผู้มีทักษะพิเศษของสแตนฟอร์ดบินเน็ต (The Stanford-Binet Intelligence Scales) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ 1 ได้คะแนนทดสอบสูงกว่ากลุ่มที่ 2 และ 3 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าดนตรีช่วยในเรื่องความจำที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ความมีเหตุผล และการคิดคำนวณ หลังจากนั้นได้ทำการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อยืนยันผลอีกครั้งในปี ค.ศ.1994 โดยให้กลุ่มนักศึกษาฟังเพลงโซนาตา (Sonatas) ของโมซาร์ท ทุกวันก็พบว่า นักศึกษาสามารถทำแบบทดสอบได้คะแนนสูงขึ้น (Rauscher and others, 1994) เป็นต้น ซึ่งจากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่าดนตรีมีส่วนช่วยกระตุ้นสมองแม้เพียงแค่การฟังเพลงก็ตาม นอกจากนี้ในงานวิจัยของ ราวเซอร์ และคณะ (Rauscher and others, 1997) ได้ทำการทดสอบกับกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มที่ให้เรียนแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มที่ 1 เรียนเปียโน กลุ่มที่ 2 เรียนคอมพิวเตอร์ และกลุ่มที่ 3 เรียนร้องเพลง ซึ่งผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเปรียบเทียบเฉพาะผู้ที่เรียนและไม่ได้เรียนเปียโนพบว่า การเรียนเปียโนช่วยพัฒนาทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์ให้แก่เด็กเรียน โดยสามารถทำคะแนนทดสอบได้สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้เรียนเปียโน 34% เนื่องจากการเรียนเปียโนเป็นการทำงานของสมองทั้ง 2 ซีกทั้งในส่วนของการทำความเข้าใจและการจดจำกับการคิดเป็นขั้นตอนและคำนวณแบบคณิตศาสตร์ จากประโยชน์ของดนตรีจึงทำให้การเรียนดนตรีได้รับความนิยมในการจัดการศึกษาทุกระดับทั้งในระบบการศึกษา นอกบบการศึกษา และการศึกษิตตามอัธยาศัย

2. แนวทางการสนับสนุนการเรียนดนตรี

อย่างที่ได้อธิบายในตอนต้นว่า การเรียนดนตรีนั้นก่อให้เกิดประโยชน์มากมาย เช่น พัฒนาการทำงานของประสาทสัมผัส กระตุ้นการทำงานของสมอง ช่วยสร้างกล้ามเนื้อ ฝึกสมาธิและระเบียบวินัย เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราวเซอร์ และคณะ (Rauscher and others, 1997) ที่กล่าวว่า สมองจะถูกกระตุ้นทั้ง 2 ซีกพร้อมกัน โดยขณะบรรเลงดนตรีสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่คิด ตัดสินใจ และวิเคราะห์ว่าจะเล่นบทเพลงนี้อย่างไร เพื่อสั่งการให้ร่างกายเคลื่อนไหว ซึ่งสมองจะสร้างเส้นใยประสาทเพิ่มขึ้น เพื่อใช้ในการคิดและจดจำสำหรับเชื่อมโยงการเคลื่อนไหวของนิ้วมือ เพื่อสร้างเสียงดนตรี ก่อให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติบทเพลง และสมองซีกขวาจะทำหน้าที่ควบคุมในส่วนของการรับรู้ความรู้สึก และจินตนาการในบทเพลง ให้ถ่ายทอดบทเพลงออกมาได้อย่างไพเราะ เกิดสุนทรียศาสตร์ต่อตนเองและผู้ฟัง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาด้านร่างกาย

และจิตใจของผู้บรรเลงดนตรีไปพร้อมๆ กัน ดังนั้นการสนับสนุนการเรียนดนตรีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปกครองและครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญ ซึ่งผู้เขียนขอเสนอ ดังนี้

1. ครูมีเป้าหมายในการสอนร่วมกับผู้เรียน

ครูผู้สอนวางจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนร่วมกับนักเรียน โดยจุดมุ่งหมายอาจมีแตกต่างกันในผู้เรียนแต่ละคนขึ้นอยู่กับความสามารถ และการยอมรับเป้าหมายและข้อตกลงของนักเรียน ซึ่ง Woolfolk (2006) กล่าวว่า ครูและนักเรียนควรมีการตกลงร่วมกันว่าการเรียนการสอนในแต่ละครั้งมีเป้าหมายอย่างไร ครูไม่ควรตั้งเป้าหมายโดยยึดตนเอง แต่ควรเป็นการตกลงร่วมกันเพื่อให้ได้เป้าหมายที่แท้จริงที่นักเรียนบรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งอาจใช้ระยะเวลาบรรลุเป้าหมายมากกว่าหนึ่งชั่วโมงก็ได้ อย่างไรก็ตามหากนักเรียนไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย ครูควรให้กำลังใจ ขณะเดียวกันถ้านักเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายครูควรมีการเสริมแรงด้วยการจูงใจภายนอก เช่น การให้รางวัล และ/หรือคำชมเชย เป็นต้น สิ่งสำคัญที่ทำให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายได้คือการยอมรับเป้าหมายที่แท้จริงของนักเรียน และโดยปกติแล้วนักเรียนจะมีความยินดีที่จะปฏิบัติตามบรรลุเป้าหมายของครูผู้สอนหากสิ่งนั้นไม่ยากเกินความสามารถ

2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

การที่มีผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจะทำให้เด็กมีแรงจูงใจ และทัศนคติในการเรียนดนตรีที่ดี ซึ่งส่งผลให้การเรียนนั้นประสบความสำเร็จ โดยครูผู้สอนควรพูดคุยกับผู้ปกครองถึงพัฒนาการการเรียนของลูก เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจใส่ใจในการเรียน การฝึกซ้อมดนตรีที่บ้าน รวมทั้งการสนับสนุนด้านสภาพแวดล้อม เช่น การที่ผู้ปกครองพาไปชมการแสดงดนตรี และ/หรือการเข้าร่วมอบรมทางดนตรี (Workshop/Masterclass) เป็นต้น ซึ่ง สิทธิวิสา (Sichivitsa, 2007) กล่าวว่า นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนที่ดีจากผู้ปกครองจะทำให้เป็นคนที่มีคุณค่าของดนตรีและคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมกิจกรรมดนตรีที่มากขึ้นด้วย โดยสอดคล้องกับ พิตส์ เดวิดสัน และแม็คเพียร์สัน (Pitts, Davidson and McPherson, 2000) ได้กล่าวว่า นักเรียนที่เรียนเปียโนอย่างต่อเนื่องจะได้รับการสนับสนุนที่ดีจากผู้ปกครอง โดยไม่มีการก้าวร้าวจากผู้ปกครองที่มากเกินไป ผู้ปกครองจะคอยสังเกตการเรียนรู้อะไรของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่วนนักเรียนที่ล้มเลิกการเรียนดนตรีนั้น ผู้ปกครองมีการแสดงความคาดหวังในความก้าวหน้าของการเรียนที่ต่ำ ไม่เห็นถึงความสำคัญในการให้นักเรียนฝึกซ้อม อีกทั้งเห็นว่าการเรียนดนตรีเป็นเพียงกิจกรรมเสริมจากการเรียนปกติ รวมทั้งไม่มีความจำเป็นที่ต้องให้สมาชิกในครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมกับการเรียนดนตรี นอกจากนี้ ครีท (Creech, 2010) ได้กล่าวว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนและการสนับสนุนจากผู้ปกครอง เช่น การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในการซ้อม การพูดคุยถึงความก้าวหน้าในการเรียน การสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับครู และการวางตัวเป็นผู้ฟังที่ดีเมื่อลูกฝึกซ้อมดนตรี เป็นต้น ล้วนมีส่วนทำให้ผลการเรียนดนตรีมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

อย่างไรก็ตามมีบางส่วนเชื่อว่า ถ้าผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในดนตรี และ/หรือสามารถปฏิบัติดนตรีได้ เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นที่จะช่วยในการเรียนรู้อะไรของนักเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สโลโบดา (Sloboda, 1991) ที่กล่าวว่า ผู้ปกครองที่ไม่มีความรู้ทางดนตรีหรือมีความรู้เพียงบางส่วน สามารถ

ให้การสนับสนุนการเรียนและฝึกซ้อมดนตรีของนักเรียน มีส่วนในการให้กำลังใจ และส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยในการเรียนดนตรีที่ดีได้

3. มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม

การใช้สื่อการเรียนการสอนที่ดี เป็นการสร้างแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกในการเรียนดนตรี โดยแรงจูงใจภายในคือการที่นักเรียนได้ค้นพบคุณค่าและความสามารถของตนเองในกิจกรรมต่างๆ ที่ตนเองทำ ซึ่งครูผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมนั้นให้สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกอยากเรียนรู้ เกิดความสนุก และจูงใจให้นักเรียนอยากพัฒนาตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ แต่ถ้านักเรียนยังไม่รู้สึกต้องการในกิจกรรมนั้น ครูสามารถใช้แรงจูงใจภายนอก เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมนั้นกับสิ่งที่นักเรียนต้องการ เช่น การให้คะแนนพิเศษ และการให้รางวัลที่เป็นสิ่งของ เป็นต้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่การมีแรงจูงใจภายใน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนดนตรีต่อไป (Nye, 1992) ซึ่งสื่อการเรียนการสอนดนตรีมีหลากหลาย ได้แก่ “บัตรคำ (Flash Cards)” ใช้สำหรับการฝึกอ่านโน้ตและจังหวะ, “โทรศัพท์มือถือ (Smartphone)” ใช้บันทึกภาพและเสียงการบรรเลงดนตรีของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนวิจารณ์การบรรเลงของตนเอง, “เครื่องเล่นคาราโอเกะ (Midi)” ใช้เปิดแนวทำนองหลัก และ/หรือเปิดแนวประสานเสียง แล้วให้นักเรียนบรรเลงไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้นักเรียนเกิดความมั่นใจมากกว่าการบรรเลงไปเพียงลำพัง, “เมโทรโนม (Metronome)” เพื่อพัฒนาจังหวะการบรรเลงบทเพลง และ/หรือแบบฝึกหัดให้สม่ำเสมอและคงที่ เช่น ไม่บรรเลงจังหวะช้าลงเมื่อเจอโน้ตที่ยาก เป็นต้น และ “ดินสอสี” เพื่อเน้นจุดที่นักเรียนบรรเลงผิดพลาดบ่อยครั้ง เพื่อเป็นสัญลักษณ์และเตือนให้นักเรียนระมัดระวังการบรรเลงให้มากขึ้น (อลงกรณ์ แก้วใหญ่, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับที่ บาสต์เตียน (Bastien, 2005) กล่าวว่า การทำให้การเรียนเปียโนสนุกสนาน ผู้สอนสามารถใช้สื่อการสอนหลายรูปแบบประกอบการสอน เช่น บัตรคำ (Flash Cards), คีย์บอร์ด (Keyboards), เกมดนตรี (Musical Games) และเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ (Rhythm Instruments) ร่วมกับการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของครูในการทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย

4. การใช้บทเพลงนอกบทเรียน

การให้นักเรียนมีความสนใจการเรียนมากขึ้น สามารถใช้บทเพลงนอกบทเรียนในการสอนเปียโนได้ ซึ่งปกติแล้วนักเรียนจะเรียนเพลงคลาสสิกที่มีความยากและซับซ้อนขึ้นตามระดับการเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกท้อแท้และ/หรือเบื่อการเรียนและฝึกซ้อมดนตรี ดังนั้นครูผู้สอนจึงนิยมใช้บทเพลงนอกบทเรียนที่นักเรียนชื่นชอบและต้องการจะบรรเลงมาสอนเพิ่มเติมจากการเรียนเพลงคลาสสิกในชั้นเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนมีแรงกระตุ้นจากเพลงที่ตนเองชื่นชอบ อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงพื้นฐานความสามารถของนักเรียน และเนื้อหาของบทเพลงที่นำมาใช้จูงใจนักเรียนให้มีความสอดคล้องกับบทเรียนที่เรียนอยู่ ซึ่งอลงกรณ์ แก้วใหญ่ (2551) กล่าวว่า ถ้าเป็นนักเรียนวัยรุ่นจะชอบบรรเลงเพลงสมัยนิยม (Popular Music) ดังนั้นถ้าสอดแทรกบทเพลงลักษณะนี้นอกบทเรียนก็จะผลักดันให้นักเรียนต้องการที่จะเรียนและฝึกซ้อมดนตรี ขณะเดียวกัน ฮิลตัน (Hilton, 1960) ได้กล่าวว่า นักเรียนบางส่วนมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่าการบรรเลงเพลงสมัยนิยม นั้นง่ายกว่าเพลงคลาสสิก ทำให้นักเรียนขาดระเบียบวินัยในการฝึกซ้อมดนตรี ซึ่งครูควรทำความเข้าใจกับนักเรียน โดยสอนให้นักเรียนมีระเบียบวินัยในการฝึกซ้อมไม่ว่าเพลงนั้นจะเป็นเพลงประเภทใดก็ตาม

5. การสอนให้นักเรียนฝึกซ้อมดนตรีอย่างมีคุณภาพ

การฝึกซ้อมดนตรีอย่างมีคุณภาพเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการเรียนปฏิบัติดนตรี เนื่องจากการฝึกซ้อมเป็นสิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะความชำนาญในการปฏิบัติดนตรี ดังนั้นครูจึงต้องสอนให้นักเรียนฝึกซ้อมดนตรีอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพด้วยตัวของนักเรียนเองให้ได้ เพราะการฝึกซ้อมที่ดีจะส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการในการเรียน มีความมั่นใจในการแสดงดนตรี และประสบความสำเร็จในการเรียนดนตรี ซึ่ง จารุวรรณ สุริยวรรณ (2549) ได้กล่าวถึงหลักการฝึกซ้อมดนตรีที่ดีสามารถสรุปได้ 5 ข้อดังนี้

1) ในการฝึกซ้อมดนตรีนักเรียนควรวางแผน โดยเลือกเวลาที่เหมาะสมและไม่สิ่งใดมารบกวนขณะฝึกซ้อมดนตรี ควรฝึกซ้อมในห้องที่มีแสงสว่างอย่างเพียงพอ เพื่อสามารถมองเห็นและอ่านโน้ตดนตรีได้อย่างชัดเจน

2) ก่อนการฝึกซ้อมบทเพลง นักเรียนควรมีการอุ่นเครื่องหรือเตรียมนิ้วมือโดยการบรรเลงสเกล (Scales) ของบทเพลงที่ผู้เรียนกำลังศึกษาอยู่ เพื่อให้ได้ความรู้สึกของโทนเสียงในบทเพลงนั้น หรืออาจอุ่นเครื่องโดยการบรรเลงเทคนิคต่างๆ จนกระทั่งนิ้วมือมีความคล่องแคล่วขณะบรรเลงเครื่องดนตรี

3) ในการฝึกซ้อมควรเริ่มจากการซ้อมที่ละมือหรือที่ละแนวเสียงก่อน เพราะการฝึกซ้อมที่ละมือหรือที่ละแนวเสียงจะทำให้นักเรียนมีความละเอียดในโน้ตที่กำลังบรรเลง โดยเฉพาะการฝึกซ้อมมือซ้ายนั้นมีความจำเป็น เพราะมือซ้ายของนักเปียโนโดยทั่วไปมักไม่ค่อยมีกำลังในการบรรเลงเท่ามือขวา และการฝึกซ้อมที่ละมือจะทำให้นิ้วมือมีความแข็งแรงมากขึ้น

4) ควรฝึกซ้อมบทเพลงจากอัตราจังหวะที่ช้าก่อน โดยบรรเลงโน้ตให้ถูกต้อง แก่ไขสิ่งที่ไม่ผิดพลาดและเอาใจใส่ทุกรายละเอียดของบทเพลง เมื่อนักเรียนสามารถบรรเลงโน้ตได้ถูกต้องและเข้าใจรายละเอียดต่างๆ ในบทเพลงแล้ว จึงค่อยๆ เพิ่มอัตราจังหวะให้เร็วขึ้นตามที่บทเพลงนั้นระบุไว้ โดยสามารถใช้เมโทรโนม (Metronome) ช่วยในการเพิ่มหรือลดอัตราความเร็วให้มีจังหวะการบรรเลงคงที่และสม่ำเสมอ โดยวิธีการฝึกซ้อมจากอัตราจังหวะช้าไปสู่จังหวะเร็วที่มีความสำคัญ เพราะถ้านักเรียนฝึกซ้อมอัตราจังหวะที่เร็วแต่ยังไม่สามารถทำเทคนิคต่างๆ ได้ถูกต้อง ก็จะทำให้การบรรเลงบทเพลงนั้นไม่สมบูรณ์ และเคยชินหรือติดนิสัยการฝึกซ้อมที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นนักเรียนควรบรรเลงให้ถูกต้องทุกครั้ง ฝึกฟังและวิเคราะห์เสียงที่ตนเองบรรเลงออกมาว่ามีความถูกต้องหรือผิดพลาดอย่างไร แล้วทำการแก้ไขให้ถูกต้อง ก็จะทำให้การฝึกซ้อมดนตรีนั้นๆ มีคุณภาพ

5) ควรมีขั้นตอนในการฝึกซ้อมดนตรี คือควรฝึกซ้อมบทเพลงในช่วงที่มีความยากก่อน โดยแบ่งการซ้อมในช่วงที่ยากออกเป็นส่วนย่อยๆ เพื่อช่วยให้การฝึกซ้อมมีความง่ายขึ้น เนื่องจากการบรรเลงจริงจะเกิดปัญหาในช่วงที่ยากอยู่เสมอ หากนักเรียนไม่ได้ฝึกซ้อมในช่วงที่ยากอย่างเพียงพอจะทำให้เกิดปัญหาบรรเลงติดขัด ดังนั้นควรทำการฝึกซ้อมเฉพาะช่วงที่ยากหลายๆ ครั้งจนสามารถบรรเลงได้อย่างคล่องแคล่วแล้วจึงซ้อมช่วงอื่นๆ ของบทเพลงต่อไป

นอกจากนี้ในการฝึกซ้อมดนตรี นักเรียนต้องมีความอดทน และตระหนักอยู่เสมอว่าการฝึกซ้อมที่มีคุณภาพต้องใช้ระยะเวลา เพื่อให้สมองจดจำบทเพลง หูได้ยินเสียงทุกตัวโน้ตที่บรรเลง และนิ้วมือบรรเลง

บทเพลงได้อย่างคล่องแคล่วเป็นธรรมชาติ

6. เป็นครูที่ส่งเสริมนักเรียน

ครูสอนดนตรีที่มีลักษณะส่งเสริมนักเรียนนั้นคงไม่มีคำตอบที่เฉพาะเจาะจงสำหรับการเป็นครูที่ดี แต่ควรเป็นความเหมาะสมถูกใจกันหรือเข้ากันได้ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน โดยสอดคล้องกับ มนสิการ เหล่าวานิช (2559) กล่าวว่า คุณครูในดวงใจของนักเรียนแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน เมื่อได้เป็นครูนักเรียนกันแล้ว ย่อมเป็นการร่วมมือกันเพื่อเดินทางไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ด้วยระยะเวลาไม่นานตามเหตุและปัจจัยต่างๆ หากแต่ทั้ง 2 ฝ่าย มีศรัทธาเชื่อมั่นต่อกัน ทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด การเรียนนั้นย่อมประสบความสำเร็จดังที่ตั้งใจ

อย่างไรก็ตามครูดนตรีควรมีลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2545) ฉานิก หวังพานิช (2559) และศศิรักษ์ เอี่ยมพิชัยฤทธิ์ (2559) สรุปได้ดังนี้

1) ตรงต่อเวลา เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะจะสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปกครอง และการเริ่มสอนและเลิกสอนตรงเวลายังทำให้ไม่กระทบเวลาในการเรียนของนักเรียนคนอื่นด้วย โดยระหว่างการเรียนการสอนครูควรวางแผนและจัดกิจกรรมการสอนในแต่ละหัวข้อให้เหมาะสมกับเวลา

2) มีความอดทน เป็นสิ่งที่ครูสอนดนตรีทุกคนต้องมี เพราะการสอนปฏิบัติเครื่องดนตรี เช่น เปียโน และไวโอลิน เป็นต้น ส่วนมากจะมีความเกี่ยวข้องกับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการสอนเดี่ยวหรือการสอนเป็นกลุ่ม เพราะเด็กอาจต้องใช้เวลาในการเรียนรู้มากกว่าผู้ใหญ่ ทั้งนี้ครูต้องมีความอดทนและพร้อมที่จะอธิบายให้นักเรียนฟังเสมอ รวมทั้งอธิบายให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงการใช้เวลาในการสอนนักเรียนที่ไม่สามารถเร่งรัดการสอนให้ดำเนินไปอย่างรวดเร็วได้ นอกจากนี้สำหรับเด็กที่มีความผิดปกติหรือมีความบกพร่องในการเรียนรู้ ครูยิ่งต้องมีความอดทนและเข้าใจนักเรียนกลุ่มนี้เป็นพิเศษ เนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้จะมีปัญหาด้านการสื่อสาร การรับรู้ และการตีความ ดังนั้นครูต้องอดทนต่อการรับรู้ที่จะช้ากว่านักเรียนปกติ ซึ่งครูอาจขอคำแนะนำหรือความช่วยเหลือจากผู้ปกครองร่วมด้วยได้

3) มีความสนุกสนานและอารมณ์ขัน ครูที่มีความสนุกสนานและอารมณ์ขันในการสอนจะช่วยให้การเรียนไม่เคร่งเครียดจนเกินไป ครูควรหาวิธีในการจัดกิจกรรมให้มีความสนุกสนาน เช่น การเล่นเกม เป็นต้น หรือมีการสอดแทรกสิ่งๆ ที่สร้างอารมณ์ขันหรือตลกในระหว่างการเรียนรู้บ้าง โดยเฉพาะกับนักเรียนที่เป็นเด็ก เพราะเด็กจะสนุกสนานกับกิจกรรมที่มีการเต้น การร้อง และการเคลื่อนไหวร่างกาย มากกว่าการสอนที่มุ่งเน้นแต่เนื้อหาสาระโดยไม่มี ความสนุกสนาน

4) มีความเห็นใจและเข้าใจผู้อื่น ครูควรมีความเห็นใจและเข้าใจนักเรียนของตนเองในทุกๆ เรื่อง เนื่องจากพัฒนาการของนักเรียนในแต่ละวัยมีความแตกต่างกัน ทั้งความแตกต่างในการเรียนรู้ บุคลิกลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่เป็นนักเรียนที่เรียนรู้ช้า ครูควรเห็นใจและเข้าใจถึงขีดจำกัดในการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มนี้เป็นพิเศษ ซึ่งครูสามารถพูดคุยสอบถามพัฒนาการและลักษณะนิสัยของนักเรียนแต่ละคนกับผู้ปกครองได้ เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาและปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมกับ

นักเรียนแต่ละคน

5) มีความซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา ครูควรมีความซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา ทั้งในเรื่องความประพฤติและการสอน โดยครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ยอมรับในข้อผิดพลาดของตัวเอง เพราะการยอมรับในข้อผิดพลาดเป็นตัวอย่างที่ดีในการแสดงให้เห็นถึงการขอโทษและหาวิธีแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น แม้ว่าสิ่งเหล่านั้นจะไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการเรียนคนตรีก็ตาม สำหรับด้านการสอนครูต้องตั้งใจในการสอนและไม่ทำกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอน เช่น การคุยโทรศัพท์ และการเล่นอินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพราะสิ่งเหล่านี้แสดงถึงการไม่ทุ่มเทในการสอน และแสดงถึงความไม่ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพของตนเองด้วย ขณะเดียวกันถ้าครูทุ่มเทในการสอน นักเรียนย่อมสามารถรับรู้ได้ถึงความตั้งใจและส่งผลให้นักเรียนมีต้นแบบที่ดีและย่อมจะทุ่มเทในการเรียนคนตรีเช่นเดียวกัน

6) มีความยืดหยุ่น การเรียนการสอนในแต่ละครั้งอาจไม่เป็นไปตามแผนการสอนที่ครูกำหนดไว้ ซึ่งปัจจัยที่ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนการสอนนั้นส่วนใหญ่จะมาจากนักเรียน ครูอาจต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อให้มีความเหมาะสมกับอายุ บุคลิก ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์การเรียนคนตรีที่ผ่านมาของนักเรียน เช่น นักเรียนหญิงย่อมชอบครูที่ใช้วิธีการสอนที่นุ่มนวล อ่อนหวาน และสุภาพมากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนที่อายุน้อยควรหากิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนได้เรียนรู้ เพราะเป็นเรื่องยากที่เด็กเล็กจะมีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นเวลานาน เป็นต้น นอกจากนี้บุคลิกที่แตกต่างกันของนักเรียนแต่ละคน ทำให้ครูต้องหาวิธีสอนที่เหมาะสม เช่น นักเรียนบางคนอาจชอบวิธีการสอนที่อ่อนโยนและให้กำลังใจ เมื่อนักเรียนเกิดความท้อแท้ในการเรียน แต่สำหรับบางคนการที่ครูคอยผลักดันให้การเรียนดำเนินไปอย่างรวดเร็วจะทำให้ดึงศักยภาพของนักเรียนออกมา เป็นต้น ซึ่งครูต้องพิจารณาอย่างรอบด้านและหาวิธีการที่จะทำให้นักเรียนบรรลุตามแผนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้และพัฒนาตนเองต่อไปได้

7) มีความเป็นมิตร ครูที่มีความเป็นมิตรจะทำให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจ ลดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียน เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน โดยครูควรสร้างความเป็นมิตรกับนักเรียนตั้งแต่วินาทีแรกของการสอน เพื่อให้นักเรียนรู้สึกถึงความเป็นพวกเดียวกัน ซึ่งอาจพูดคุยเพื่อสร้างความคุ้นเคย แล้วค่อยๆ สอดแทรกเนื้อหาการเรียนเข้าไป โดยบรรยากาศการเรียนครั้งแรกไม่ควรเคร่งเครียดจนเกินไป เพราะจะทำให้ นักเรียนรู้สึกกลัวและประหม่าที่จะพูดคุยกับครู ดังนั้นหากครูสามารถสร้างความเป็นมิตรได้ตั้งแต่วินาทีแรกของการเรียน ก็จะเป็นเรื่องง่ายในการสอนเนื้อหาต่างๆ ต่อไป

8) มีความกระตือรือร้น ความกระตือรือร้นในการสอนของครู จะทำให้การเรียนการสอนนั้นมีชีวิตชีวา เกิดเป็นปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้การเรียนคนตรีและทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนของครูดำเนินไปในทางที่ดี

9) มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ ครูสอนคนตรีควรมีความสามารถในการกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนในทุกระดับอายุ โดยเฉพาะกับนักเรียนในวัยเด็ก เพราะการสร้างแรงจูงใจทางคนตรีให้กับเด็กในวัยนี้ซึ่งมีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ไม่นาน เป็นหัวใจสำคัญในการที่จะพัฒนาการเรียนรู้ออนตรีต่อไปได้ ซึ่งครูอาจสังเกตพฤติกรรมหากเด็กนักเรียนเกิดอาการเบื่อหน่าย ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ครูก็

ควรเปลี่ยนกิจกรรมเพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนให้กับนักเรียน โดยกิจกรรมนั้นควรให้สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียน เช่น การใช้เกม การแข่งขัน และการสลับบทบาทระหว่างครูกับนักเรียน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเสริมเหล่านี้นอกจากจะสร้างแรงจูงใจแล้วยังสามารถตรวจสอบได้ด้วยว่านักเรียนเข้าใจเนื้อหาการเรียนดนตรีมากน้อยเพียงใดด้วย

7. มีกิจกรรมเสริมจากครูและผู้ปกครอง

กิจกรรมเสริมนี้เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ครูและผู้ปกครองจัดขึ้น หรือพานักเรียนเข้าร่วม เพื่อสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีแรงบันดาลใจ และเกิดความตั้งใจในการฝึกซ้อมดนตรีเพิ่มขึ้น กิจกรรมเสริมเหล่านี้ได้แก่

1) การฟังเพลงหรือชมการแสดงดนตรี เนื่องจากการฟังเพลงหรือชมการแสดงดนตรีของนักดนตรีที่มีความสามารถ จะทำให้นักเรียนเกิดความประทับใจ และกระตุ้นให้นักเรียนอยากพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ โคเวลล์ และโกลสบี (Cowell & Goolsby, 2002) กล่าวว่า การที่ครูให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการฟังเพลงหรือชมการแสดงดนตรีเพื่อให้นักเรียนเกิดความประทับใจ เป็นการกระตุ้นการฝึกซ้อมและการเรียนรู้ โดยสามารถแนะนำนักเรียนได้ทั้งการแสดงดนตรีสดและการแสดงดนตรีที่บันทึกไว้ในรูปของเสียงและภาพ

2) การสอบเกรด เป็นการที่ครูให้นักเรียนสอบวัดมาตรฐานจากสถาบันดนตรีต่างๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนตั้งใจฝึกซ้อมดนตรีมากขึ้นเพื่อสอบให้ผ่านและได้คะแนนที่ดี โดยแต่ละครั้งของการสอบครูควรประเมินความสามารถและความพร้อมของนักเรียน ให้กำลังใจเมื่อนักเรียนวิตกกังวลในการสอบ และชมเชยเมื่อนักเรียนสอบผ่านเพื่อเป็นกำลังใจและแรงจูงใจในการเรียนระดับต่อไป

3) การแสดงคอนเสิร์ต เป็นการที่ครูให้นักเรียนแสดงความสามารถต่อหน้าสาธารณชนเพื่อฝึกความมั่นใจ การกล้าแสดงออก และเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการฝึกซ้อมดนตรีเพิ่มขึ้น เพื่อให้สามารถแสดงดนตรีออกมาได้ดีที่สุด โดยการแสดงคอนเสิร์ตแต่ละครั้งควรเลือกบทเพลงที่เหมาะสมกับนักเรียน และทุกครั้งที่นักเรียนแสดงคอนเสิร์ตครูรวมทั้งผู้ปกครองควรเข้าชมการแสดงเพื่อให้กำลังใจนักเรียนแม้นักเรียนจะบรรเลงได้ดีหรือไม่ดีก็ตาม เพราะเสียงปรบมือจากครู ผู้ปกครอง และผู้ชมจะเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนอยากฝึกซ้อมและแสดงคอนเสิร์ตต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

4) การประกวดแข่งขัน เป็นการที่ครูให้นักเรียนแสดงความสามารถของตนเอง โดยยึดกฎกติกาของการประกวดดนตรีนั้นๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนตั้งใจเรียนและฝึกซ้อมดนตรี ซึ่งครูควรคำนึงถึงความพร้อม ความเข้มแข็งทางจิตใจของนักเรียน เพราะการประกวดแข่งขันสร้างความกดดันและความกลัวจะแพ้ให้กับนักเรียน แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่สร้างแรงจูงใจในการเรียนและการฝึกซ้อมดนตรีที่ดี เพราะจะได้เห็นความสามารถของผู้ร่วมแข่งขันคนอื่นๆ ที่เข้าประกวดแข่งขัน

5) การเข้าค่ายดนตรี เป็นการที่ครูหรือผู้ปกครองสนับสนุนให้นักเรียนเข้าค่ายดนตรี ซึ่งจะทำให้นักเรียนสนุกกับการเรียนดนตรีร่วมกับเพื่อนๆ ซึ่งสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนและฝึกซ้อมดนตรีได้จากการทำกิจกรรมต่างๆ ในค่ายร่วมกับเพื่อนๆ ที่วัยใกล้เคียงกัน โดยในค่ายดนตรีนี้แบ่งเป็นวิชาต่างๆ เช่น เรียน

ทฤษฎีดนตรี เรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีเดี่ยว และเรียนปฏิบัติรวมวงดนตรี เป็นต้น ในหลายเครื่องดนตรี แล้ว วันสุดท้ายของค่ายดนตรีก็จะมาบรรเลงดนตรีร่วมกันให้สาธารณชนฟัง ซึ่งสอดคล้องกับ สุกรี เจริญสุข (2548) กล่าวว่า กิจกรรมค่ายดนตรีทำให้เด็กมีพัฒนาการในการเล่นดนตรี ได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะทางดนตรี และเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความรักในดนตรี มีแรงจูงใจในการซ้อมดนตรี เห็นความสำคัญ และมีเป้าหมายในชีวิตของตนเอง

3. unสรุป

แนวทางในการสนับสนุนการเรียนดนตรีที่สำคัญของนักเรียนคือ ครู และผู้ปกครอง เพราะครูเปรียบเหมือนผู้ให้ความรู้ สติปัญญา และประสบการณ์แก่นักเรียน ทั้งทางทฤษฎีดนตรีและการปฏิบัติดนตรี ส่วนผู้ปกครองเปรียบเหมือนผู้ให้การสนับสนุนด้านกำลังใจ และกำลังทรัพย์ในการเรียนดนตรีทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ดังนั้นถ้าขาดส่วนหนึ่งส่วนใดลงการสนับสนุนการเรียนดนตรีของนักเรียนก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ

4. บรรณานุกรม

- จากรุวรรณ สุริยวรรณ. (2549). แนวทางการสอนดนตรี. กรุงเทพฯ: บริษัท ทริปเพิ้ลกรุ๊ป จำกัด.
- ฉานิก หวังพานิช. (2559). แนวทางการจัดการชั้นเรียนเพื่อการเรียนการสอนดนตรีในระดับอุดมศึกษา. วารสาร ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 20, 1: 2-10.
- ทิตนา แชมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนสิการ เหล่าวานิช. (2559). เรียนรู้จากครูเปียโน. กรุงเทพฯ: บริษัท ไฮเบอร์พรีนซ์กรุ๊ป จำกัด.
- สถิตธรรม เพ็ญสุข. (2555). อัจฉริยะอย่างไอน์สไตน์ ด้วยเสียงดนตรี. กรุงเทพฯ: บริษัท ส.เอเซียเพรส (1989) จำกัด.
- สุกรี เจริญสุข. (2548). พรสวรรค์สร้างได้. นครปฐม: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศศิรักษ์ เขียมพิชัยฤทธิ์. (2559). การส่งเสริมและสนับสนุนของครูเพื่อให้นักเรียนวัยรุ่นตอนต้นเรียนเปียโนอย่างต่อเนื่อง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อลงกรณ์ แก้วใหญ่. (2551). การใช้แรงจูงใจของครูเปียโนในระดับชั้นต้น กรณีศึกษา: โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (เสรีเซ็นเตอร์). วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Bastien, J. W. (2005). How to Teach Piano Successfully. USA: Neil A. Kjos Music Company.
- Cowell, R. J. & Goolsby, T. W. (2002). The teaching of instrumental music. USA: Prentice Hall.
- Creech, A. (2010). Learning a musical instrument: the case for parental support. Music Education Research, 12(1), 1-19.
- Hilton, V. O. (1960). The Problem of Teenage Dropout in Private Piano Study. Thesis for the degree Master of Arts. The Ohio State University.

- Nye, R.E., Nye, V.T., Martin, G. M. and Van Rysselberghe, M. L. (1992). Music in the elementary school. New Jersey: Prentice-Hall.
- Pitts, S. E., Davidson, J. W. and McPherson, G. E. (2000). Models of success and failure in instrumental learning: Case studies of young players in the first 20 month of learning. USA: Bulletin of the Council for Research in Music Education 146: 51-69.
- Rauscher, F. H., Shaw, G. L. and Ky, K. N. (1993, October 14). Music and spatial task Performance. Nature, 365.
- Rauscher, F. H., Shaw, G. L., Levine, L. J., Ky, K. N. and Wright, E. L. (1994). Music and spatial task performance: A causal relationship. USA: American Psychological Association.
- Rauscher, F. H., Shaw, G. L., Levine, J., Wright, E. L., Dennis, W. R. and Newcomb, R. L. (1997). Music training causes long-term enhancement of preschool children's spatial-temporal reasoning. Neurological Research, 19, 2-8.
- Sloboda, J. A. (1991). Empirical studies of emotional response to music. New York: American Psychological Association.
- Sichivitsa, V. O. (2007). The influences of parents, teachers, peers and other factors on students' motivation in music. Research Studies in Music Education 29, No.1.
- Viadero, D. (1998, April 8). Music on the mind. Educational Week.
- Wallace, W. T. (1994). Memory for music: Effect of melody on recall of text. Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory & Cognition. 20, 1471-1485.
- Woolfolk, A. E. (2006). Educational Psychology. USA: Allyn & Bacon.